

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 30 stycznia 2025 r.,
sprawy **P.Z.**,
skazanego z art. 202 § 3 k.k. i in.,
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie
z dnia 28 czerwca 2024 r., sygn. akt VI Ka 302/24,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie
z dnia 30 listopada 2023 r., sygn. akt IV K 633/23,

p o s t a n o w i ł :

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego i wydatkami tego postępowania obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie, wyrokiem z dnia 30 listopada 2023 r., sygn. akt IV K 633/23, uznał P.Z. za winnego tego, że:

1. w dniu 26 listopada 2021 r. w W. przy ul. (...) za pośrednictwem kont o nazwach F. i C. zarejestrowanych w serwisie z..com rozpowszechniał treści pornograficzne z udziałem małoletnich i treści pornograficzne związane z

- posługiwaniem się zwierzęciem w postaci plików zdjęciowych, poprzez ich rozsyłanie nieustalonym użytkownikom sieci Internet, tj. popełnienia przestępstwa z art. 202 § 3 k.k., za które na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności (pkt I), orzekając jednocześnie wobec niego na mocy art. 41 § 1a pkt 2 k.k. i art. 41a § 2 k.k. zakaz zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi – dożywotnio, oraz zakaz przebywania w obiektach służących wychowaniu, edukacji lub opiece nad małoletnimi na okres 10 lat (pkt II);
2. w dniu 27 czerwca 2022 r. w W. przy ul. (...) posiadał utrwalone w postaci elektronicznej treści pornograficzne z udziałem małoletnich, tj. popełnienia przestępstwa z art. 202 § 4a k.k., za które na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III), orzekając jednocześnie wobec niego na mocy art. 41 § 1a pkt 2 k.k. i art. 41a § 2 k.k. zakaz zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi – dożywotnio, oraz zakaz przebywania w obiektach służących wychowaniu, edukacji lub opiece nad małoletnimi na okres 10 lat (pkt IV);
 3. w bliżej nieustalonym okresie od marca 2021 r. do marca 2022 r. w lokalu mieszkalnym przy ul. (...) w W. znęcał się psychicznie i fizycznie nad babką D.L. w ten sposób, że utrudniał jej korzystanie z kuchni i łazienki, wyrwał i uszkodził jej telefon, zakłócał spoczynek nocny, ubliżał słowami uznanymi za wulgarne i obelżywe, uderzał otwartą dłońią w twarz i szarpał, tj. popełnienia przestępstwa z art. 207 § 1 k.k., za które na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt V);
 4. w dniu 11 sierpnia 2022 r. w W. przy ul. (...) prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki C. o nr rej. (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości, przy zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu: I badanie - 0,28 mg/l, II badanie - 0,23 mg/l, III badanie - 0,18 mg/l, przy czym był wcześniej prawomocnie skazany przez sąd za prowadzenie pojazdu w

stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających, tj. popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 i 4 k.k., za które na podstawie art. 178a § 4 k.k. wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności (pkt VI), orzekając jednocześnie wobec niego na mocy art. 42 § 3 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio (pkt X) oraz na mocy art. 43a § 2 k.k. świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie 10.000 zł (pkt XI).

Ponadto na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone kary jednostkowe i orzekł wobec P.Z. karę łączną 5 lat pozbawienia wolności (pkt VII), zaliczając na jej poczet w oparciu o art. 63 § 1 i 5 k.k. okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania (pkt IX), a na podstawie art. 90 § 2 k.k. połączył środki karne orzeczone w pkt II i IV i orzekł wobec ww. łączny zakaz zajmowania wszelkich stanowisk, wykonywania wszelkich zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi – dożywotnio, oraz zakaz przebywania w obiektach służących wychowaniu, edukacji lub opiece nad małoletnimi na okres 10 lat (pkt VIII). Wyrok zawierał także rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Z orzeczeniem tym nie zgodził się zarówno prokurator, jak i oskarżony i jego obrońca.

Oskarżyciel publiczny wywiódł apelację na niekorzyść P.Z., podnosząc zarzuty:

1. w zakresie punktu I i III wyroku – obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k., poprzez błędne przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynów, których popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu i o popełnienie których go oskarżył;
2. w zakresie punktu VIII wyroku – obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie innym niż kwalifikacja prawna czynu przypisanego oskarżonemu, tj. art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k., poprzez błędne określenie łącznego wymiaru środka karnego w związku z wymierzeniem za zbiegające się przestępstwa środków karnych tego samego rodzaju w postaci zakazu przebywania w obiektach służących wychowaniu, edukacji lub opiece nad

małoletnimi na okres 10 lat, to jest w wymiarze 10 lat, podczas gdy łączny wymiar tego środka karnego – zgodnie z ustawowymi dyrektywami łączenia środków karnych – powinien wynosić powyżej 10 lat.

W konsekwencji wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu I i III poprzez uznanie P.Z. za winnego i skazanie go zgodnie z opisem czynów i kwalifikacją prawną przytoczonymi w akcie oskarżenia, w świetle którego ww. został oskarżony o to, że:
 1. w okresie od 26 listopada 2021 r. do 21 grudnia 2021 r. w W. przy ul. (...) za pośrednictwem kont o nazwach F. i C. zarejestrowanych w serwisie zbiornik.com rozpowszechniał treści pornograficzne z udziałem małoletnich i treści pornograficzne związane z posługiwaniem się zwierzęciem a także treści pornograficzne przedstawiające wytworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej w postaci plików zdjęciowych, poprzez ich rozsyłanie nieustalonym użytkownikom tego portalu, tj. o czyn z art. 202 § 3 k.k. w zb. z art. 202 § 4b k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
 2. w nieustalonym okresie do dnia 27 czerwca 2022 r. w W. przy ul. (...) posiadał utrwalone w postaci elektronicznej treści pornograficzne z udziałem małoletnich oraz treści pornograficzne przedstawiające wytworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej w postaci plików zdjęciowych, tj. o czyn z art. 202 § 4a k.k. w zb. z art. 202 § 4b k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
 3. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu VIII poprzez orzeczenie wobec P.Z. łącznego zakazu przebywania w obiektach służących wychowaniu, edukacji lub opiece nad małoletnimi na okres 15 lat.

P.Z. w osobistej apelacji nie wyartykułował wprost zarzutów pod adresem wyroku sądu pierwszej instancji, niemniej jednak z jej treści wynikało, że kwestionował sposób procedowania, dokonaną ocenę dowodów i poczynione na ich podstawie ustalenia faktyczne, a także rozmiar orzeczonych kar jednostkowych i kary łącznej.

Z kolei jego obrońca podniósł zarzuty:

1. w zakresie punktu I, III, i VI – rażąco niewspółmierność kar wymierzonych oskarżonemu;
2. w zakresie punktu V – błąd w ustaleniach faktycznych, mogący mieć wpływ na treść orzeczenia polegający na przyjęciu, iż oskarżony popełnił zarzucany mu czyn.

Jednocześnie domagał się:

- zmiany zaskarżonego wyroku w pkt I, III, i VI poprzez wymierzenie oskarżonemu, za czyny tam opisane, kar pozbawienia wolności w znacznie niższym wymiarze, bądź z warunkowym zawieszeniem ich wykonania.
- uchylenia zaskarżonego wyroku w pkt VII, a następnie wymierzenia nowej kary łącznej w wymiarze nieprzekraczającym 3 lat pozbawienia wolności.
- zmiany zaskarżonego wyroku w pkt V i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji,
- zasądzenia wynagrodzenia z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Po rozpoznaniu tak sformułowanych środków odwoławczych, Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z dnia 28 czerwca 2024 r., sygn. akt VI Ka 302/24 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że stosując ustawę Kodeks karny w brzmieniu obowiązującym w okresie od dnia 26 listopada 2021 r. do dnia 30 września 2023 r. orzeczony w pkt VIII łączny zakaz przebywania w obiektach służących wychowaniu, edukacji lub opiece nad małoletnimi podwyższył do lat 12, utrzymując go w mocy w pozostałej części. Zasądził także na rzecz obrońcy z urzędu P.Z. koszty nieopłaconej pomocy prawnej w instancji odwoławczej oraz zwolnił ww. od kosztów sądowych za ten etap postępowania.

Kasację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego P.Z., który wyrok sądu drugiej instancji zaskarżył w całości, zarzucając mu:

1. *„rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. naruszenie art. 433 § 2 kpk w zw. z art. 457 § 3 kpk w zw. z art. 6 ust. 1 zd. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4.11.1950 roku w zw. z art. 2 ust. 1 Protokołu nr 7 do EKPCz z dnia 22.11.1984 roku polegające na*

nierozpoznaniu lub nienależytym rozpoznaniu wskazanych poniżej zarzutów, zawartych w apelacjach P.Z. i jego obrońcy adw. L.P. poprzez ich zupełne pominięcie bądź nieuwzględnienie istotnych okoliczności podniesionych w tych zarzutach i w związku z tym brak ich wszechstronnego oraz rzetelnego rozważenia, co wiązało się w szczególności – jeśli w ogóle to następowało – z odniesieniem się przez Sąd odwoławczy do przedmiotowych zarzutów w sposób ogólnikowy i wybiórczy, sprowadzając się wyłącznie do powtórzenia argumentacji Sądu I instancji lub przedstawieniu własnych, niedotykających jednak istoty zarzutu, rozważań, przy jednoczesnym zaniechaniu odniesienia się do podniesionych w treści w/w środka odwoławczego okoliczności, które podważają prawidłowość dokonanej przez Sąd meriti oceny materiału dowodowego, z czym wiąże się dokonanie całkowicie błędnych ustaleń faktycznych, w szczególności w zakresie ustalenia znamion czynu z art. 207§ 1 k.k., co rzutowało na ocenę prawnokarną jego czynu, a co w konsekwencji doprowadziło do zaniechania wszechstronnej kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku Sądu I instancji oraz skutkowało „przeniesieniem” uchybień tego Sądu do orzeczenia Sądu Odwoławczego i miało wpływ na jego treść z uwagi na istotność tych okoliczności z punktu widzenia wypełnienia znamion czynów przypisanych P.Z., a czego konsekwencją stało się pozbawienia Skazanego prawa do rzetelnego rozpoznania jego sprawy w postępowaniu odwoławczym, tj.:

- 1. nienależyte rozpoznanie zarzutu z pkt 2. petitum apelacji adw. L.P. tj. zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku i mających wpływ na jego treść, a polegającego na przyjęciu, że oskarżony popełnił zarzucany my w pkt V czyn tj. czyn z art. 207 § 1 k.k. Sąd Odwoławczy wybiórczo odniósł się wyłącznie do kilku pozbawionych kontekstu cytatów z apelacji, z którymi się nie zgadza, zaś całkowicie pominął pozostałe argumenty, w ogóle nie podejmując z nimi merytorycznej polemiki;*
- 2. nienależyte rozpoznanie zarzutu z pkt 1. petitum apelacji adw. L.P. tj. zarzutu rażącej niewspółmierności kary wymierzonej przedmiotowym wyrokiem za czyn z pkt. I, III i VI wyroku w postaci odpowiednio 3 lat*

pozbawienia wolności, 6 miesięcy pozbawienia wolności i 2 lat pozbawienia wolności oraz kary łącznej 5 lat pozbawienia wolności w sytuacji, gdy oskarżony przyznał się do zarzuconych czynów, złożył obszerne wyjaśnienia w tym zakresie przyznając, iż doszło faktycznie do przedmiotowego zdarzenia, a także z uwagi na to, że depozycje oskarżonego w istotny sposób przyczyniły się do zakończenia postępowania, jak i postawa P.Z. zarówno przed, jak i po popełnieniu czynu powinny skutkować (w przypadku ustalenia w sposób niebudzący wątpliwości, że w stosunku do P.Z. nie zachodziły okoliczności wyłączające winę) zastosowaniem art. 60 § 2 k.k., gdyż nawet najniższa kara przewidziana za przestępstwo w niniejszej sprawie jest niewspółmiernie surowa;

3. *nierozpoznanie zarzutu zawartego w apelacji oskarżonego dotyczącego braku rozpoznania przez Sąd I instancji wniosku P.Z. o wyłączenie SSR X.Y. od orzekania w sprawie z uwagi na uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności;*
4. *nierozpoznanie zarzutu zawartego w apelacji oskarżonego dotyczącego niesłusznego oddalenia wniosku dowodowego o przeprowadzenie uzupełniającej opinii sądowo-psychiatrycznej z uwagi, iż sporządzona w toku postępowania przygotowawczego, jest opinią niepełną, bowiem nie została oparta na pełnej dokumentacji medycznej;*
5. *rażące naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 452 § 2 pkt 2 k.p.k. poprzez błędne oddalenie wniosków dowodowych zawartych w apelacji oskarżonego o:*
 - dołączenie dokumentacji medycznej oskarżonego, mającej „rzekomo” znajdować się w Szpitalu [...] oraz w Specjalistycznym Szpitalu przy ul. [...] w W.;*
 - o ponowne przesłuchanie świadków: R.W., M.S., E.B., B.T., J.Z.;*
 - dołączenie dokumentacji z archiwum MOPS oraz Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych gminy [...] i dokumentacji Niebieskiej Karty oraz interwencji Policji pod adresem ul. (...) w sytuacji, gdy okoliczności, które miały być udowodnione, w granicach rozpoznania sprawy przez sąd odwoławczy, miały istotne znaczenie dla*

ustalenia, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo;

- 6. rażące naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 202 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. poprzez nie uwzględnienie wniosku dowodowego P.Z. złożonego w apelacji o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii sądowo-psychiatrycznej i psychologicznej, w sytuacji kiedy opinia wydana w postępowaniu przygotowawczym jest niepełna, a także oparta na arbitralnych i nieuzasadnionych założeniach, podczas gdy obowiązkiem Sądu Odwoławczego było w tym wypadku uwzględnienie wniosku dowodowego, albowiem wnioski wywiedzione z opinii biegłych stały się podstawą uznania winy skazanego oraz podstawą zastosowania względem P.Z. środków karnych;*
- 7. rażące naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 202 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. poprzez zaniechanie przez Sąd Odwoławczy dopuszczenia z urzędu dowodu z uzupełniającej opinii sądowo-psychiatrycznej i psychologicznej w sytuacji, gdy opinia z dnia 18.05.2023 r. była opinią niepełną, bowiem została sporządzona na podstawie niepełnej dokumentacji medycznej, pomimo rozpoznania uzależnienia mieszanego opinia nie wskazywała, które uzależnienie jest dominujące, do jakiego rodzaju upojenia doszło u skazanego (proste, organiczne, patologiczne), czy uzależnienie wywołało u P.Z. zmiany psychoorganiczne, nie wskazywała również czy w związku z wieloletnim uzależnieniem mieszanym u P.Z. mogły wystąpić objawy psychopatologiczne, ani czy skazany mógł powstrzymać się od przyjęcia środka odurzającego, co w konsekwencji mogło skutkować zastosowaniem art. 31 § 1 i 2 k.k.;*
- 8. rażące naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o przesłuchanie świadka A.K. w sytuacji, gdy okoliczność, na którą został powołany dowód wbrew twierdzeniom sądu, nie została udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;*

9. *rażące naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 170 § 1 pkt 3 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego o pobranie dokumentacji z archiwum S. i dołączenie aktualnej dokumentacji medycznej oskarżonego znajdującej się w Areszcie Śledczym [...], w sytuacji gdy dowód ten miał istotne znaczenie w zakresie ustalenia poczytalności oskarżonego tempore criminis;*
10. *rażące naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 452 § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 192 § 2 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku o dołączenie dokumentacji medycznej D.L. w sytuacji, gdy z uwagi na wiek (96 lat), ilość schorzeń oraz sprzeczności w jej zeznaniach istniały uzasadnione wątpliwości co do zdolności postrzegania lub odtwarzania przez świadka postrzeżeń, zaś zeznania świadka i osób, które wiedzę o zachowaniach oskarżonego w stosunku do babki miały wyłącznie od tego świadka, a zatem miały kluczowe znaczenie dla przypisania oskarżonemu czynu z art. 207 § 1 k.k.*
11. *rażącą obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. naruszenie art. 440 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie kontroli odwoławczej z urzędu poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami i utrzymanie w mocy rażąco niesprawiedliwego wyroku, któremu zarzucono szereg uchybień”.*

Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu, a także wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku do czasu rozpoznania kasacji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k., co upoważniało do jej rozpoznania i oddalenia na posiedzeniu.

Na wstępie należy przypomnieć, że kasacja przysługuje stronie od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie oraz od

prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a k.k. (art. 519 k.p.k.), a wniesiona może być wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k.). Oznacza to, że opierając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia na uchybieniu innym niż bezwzględna przyczyna odwoławcza, skarżący zobowiązany jest nie tylko przywołać naruszone przez organ *ad quem* przepisy prawa materialnego lub procesowego i wykazać na czym to naruszenie polegało, lecz także umotywić dlaczego miało ono charakter rażący oraz z jakich względów w istotny sposób wpłynęło na treść orzeczenia. „Rażące” naruszenie to takie, które ma charakter wyraźny, niewątpliwy, dający się łatwo stwierdzić, jak również, gdy jego ciężar gatunkowy ma charakter poważny. O „istotnym” zaś wpływie uchybienia na treść zaskarżonego orzeczenia można mówić jedynie wtedy, gdy możliwe jest wykazanie, że kwestionowane rozstrzygnięcie byłoby w istotny sposób odmienne od tego, które w sprawie zapadło (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 23 marca 2023 r., V KK 41/23 i przywołane tam judykaty). W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że z tego rodzaju sytuacją możemy mieć do czynienia wówczas, gdy zarzuty sformułowane w środku odwoławczym zostaną w ogóle pominięte przez sąd *ad quem* (art. 433 § 2 k.p.k.), bądź w sytuacji, w której wprawdzie staną się przedmiotem rozważań sądu odwoławczego, lecz w sposób odbiegający od wymogu rzetelnej ich oceny (art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k.). Niemniej jednak jak wielokrotnie podkreślała najwyższa instancja sądowa, zachowanie owej rzetelności badać jednak należy przez pryzmat argumentacji zaprezentowanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a nie subiektywnego odczucia niezadowolenia z treści tego orzeczenia. W praktyce nienależyta kontrola odwoławcza może zostać uznana za inne rażące naruszenie prawa o istotnym wpływie na treść orzeczenia w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k. wówczas, gdy będzie ona jedynie iluzoryczna, ogólnikowa, schematyczna i nie ustosunkowująca się *in concreto* do istoty zarzutów (zob. postanowienie SN z dnia 9 czerwca 2020 r., IV KK 121/20). Innymi słowy, chodzi o rozpoznanie zarzutów podniesionych w środku odwoławczym w taki sposób, że wątpliwym jest czy strona faktycznie skorzystała z prawa do apelacji

(por. wyrok SN z dnia 24 czerwca 2009 r., IV KK 28/09, OSNKW 2009, Nr 11, poz. 97).

Odnosząc powyższe rozważania do pierwszego z zarzutów kasacyjnych zauważyć należy, że skarżący w żadnej mierze nie wykazał, aby przeprowadzona kontrola odwoławcza charakteryzowała się tak daleko idącą wadliwością, która nakazywałaby wyeliminowanie zaskarżonego wyroku z obrotu prawnego. Godzi się zauważyć, że sąd *ad quem* ustosunkował się zarówno do prawidłowości ustaleń faktycznych w zakresie przypisanego skazanemu czynu z art. 207 § 1 k.k. (pkt 3.1. uzasadnienia zaskarżonego wyroku), jak i oceny współmierności orzeczonych wobec niego kar jednostkowych i kary łącznej (pkt 3.1. i 3.3. uzasadnienia zaskarżonego wyroku), a także zasadności oddalenia wniosku o przeprowadzenie uzupełniającej opinii sądowo-psychiatrycznej (pkt 3.3. uzasadnienia zaskarżonego wyroku). W szczególności nie podzielił subiektywnej oceny skarżącego, że zachowanie skazanego mieściło się w „standardach środowiska” w którym się on obracał wraz ze swoją babką. Odnosił się również do kwestii remontu łazienki wskazując, że jego przedłużanie przez skazanego miało charakter celowy i zmierzało do uprzykrzenia życia pokrzywdzonej po to, aby ta się wyprowadziła z lokalu. Wyjaśnił także z jakich powodów orzeczonych kar nie uznał za nazbyt surowe, podkreślając zwłaszcza wielokrotną karalność za przestępstwa umyślne o znacznym ciężarze, godzące w różne dobra chronione prawem, w tym bezpieczeństwo w komunikacji, liczbę zabezpieczonych plików i ich charakter, a także wiek pokrzywdzonej przestępstwem znęcania, która zaoferowała skazanemu mieszkanie i zapewniała mu utrzymanie. Co się zaś tyczy oceny poczytalności skazanego *tempore criminis* sąd odwoławczy słusznie zauważył, że został on przebadany w toku przedmiotowego postępowania przez dwóch biegłych psychiatrów, którym znany był fakt jego uzależnienia od alkoholu. Biegli nie stwierdzili okoliczności, o których mowa w art. 31 § 1 lub 2 k.k. Również w innych sprawach nie stwierdzono u skazanego choćby ograniczonej poczytalności i to mimo wielokrotnej karalności za różne przestępstwa. Ponadto podkreślił, że jeszcze w postępowaniu przygotowawczym występowano o dokumentację z leczenia w placówkach wskazywanych przez skazanego, jednak jej zabezpieczenie nie było możliwe z uwagi na uzyskanie odpowiedzi negatywnych. Wbrew twierdzeniom

skarżącego, realizacja obowiązków wynikających z art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. nie wymaga drobiazgowego odniesienia się do każdej kwestii poruszonej w apelacji zwłaszcza wówczas, gdy sprowadza się ona do wyrażania polemicznych zapatrywań. Jak słusznie podkreśla się w judykaturze, w takiej sytuacji – ze względów racjonalnych – akceptując tok rozumowania sądu *meriti*, sąd dokonujący instancyjnej kontroli orzeczenia może się do niego odwołać, unikając zbędnych powtórzeń (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 2021 r., V KK 511/20).

Jedyną kwestią, do której organ *ad quem* nie odniósł się wprost były zgłaszane przez skazanego w jego osobistej apelacji zastrzeżenia co do bezstronności sędziego rozpoznającego sprawę w pierwszej instancji. Zauważyć jednak należy, że autor kasacji nie podjął próby wykazania, iż postąpienie to było nie tylko rażące, lecz także mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Tymczasem jak wskazano na wstępie, dla skuteczności zarzutu kasacyjnego opartego na naruszeniu prawa innym niż tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza, obie wskazane przesłanki muszą zaistnieć łącznie, zaś obowiązek ich wykazania spoczywa na skarżącym (art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k. w zw. art. 526 § 1 k.p.k.). Jedynie na marginesie godzi się zauważyć, że analiza osobistej apelacji P.Z. nie pozwala jednoznacznie rozstrzygnąć czy wątpliwości kierowane pod adresem sędziego sądu *a quo* należało potraktować jako odrębny zarzut, czy też był to jeden z elementów uzasadniających niezasadność oddalenia wniosków dowodowych.

Zarzuty drugi, trzeci, czwarty i szósty w znacznej mierze stanowią multiplikację zarzutu z punktu 1d). Sąd odwoławczy wyjaśnił z jakich powodów brak było podstaw do dalszego poszukiwania dokumentacji medycznej skazanego, czy też występowania o materiały z MOPS, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, S., Aresztu Śledczego czy Policji. Decyzja o potrzebie zgromadzenia dodatkowych dowodów dotyczących stanu zdrowia osoby badanej, a zwłaszcza potrzebie analizy dokumentacji medycznej dotyczącej leczenia w przeszłości, należy do biegłych lekarzy psychiatrów (zob. postanowienie SN z dnia 23 listopada 2011 r., II KO 59/11). Tymczasem w przedmiotowej sprawie biegli psychiatrzy nie wskazywali na taką konieczność. Co więcej, fakt uzależnienia skazanego od alkoholu był im znany, co czyni bezpodstawnym twierdzenia o niepełności opinii z

uwagi na brak kompletności dokumentacji, która przecież wymienioną okoliczność miałyby potwierdzać. Biegli wydając opinię opierali się nie tylko na wywiadzie od skazanego, lecz także informacjach z akt sprawy, w tym karcie informacyjnej z Szpitala [...] sp. z o.o. (k. 254-256, 278, 559). Ponadto w toku postępowania przygotowawczego prokurator występował do placówek, w których według oświadczenia miał się leczyć skazany, skąd uzyskał informacje negatywne. W tej sytuacji trudno nie zgodzić się, że działanie skazanego nakierowane było wyłącznie na przedłużenie postępowania zwłaszcza, że nic nie stało na przeszkodzie, aby stosowną dokumentację przedłożyć przed sądem pierwszej instancji, bądź załączyć do apelacji. Z punktu widzenia braku podstaw do wywołania kolejnej opinii sądowo-psychiatrycznej nie bez znaczenia pozostaje również okoliczność, iż w toku innych postępowań nie stwierdzono u skazanego choćby ograniczonej poczytalności i to mimo wielokrotnej karalności za różne przestępstwa. Tym bardziej, że w przedmiotowej sprawie pozyskano dwie opinie w tym zakresie (k. 293-295, 610-616). O niepełności opinii w żadnej mierze nie świadczy fakt, iż biegli mimo rozpoznania u skazanego uzależnienia nie wskazali *„które uzależnienie jest dominujące, do jakiego rodzaju upojenia doszło u skazanego (proste, organiczne, patologiczne), czy uzależnienie wywołało u P.Z. zmiany psychoorganiczne, nie wskazywała również czy w związku z wieloletnim uzależnieniem mieszanym u P.Z. mogły wystąpić objawy psychopatologiczne, ani czy skazany mógł powstrzymać się od przyjęcia środka odurzającego”*. Gdyby bowiem biegli stwierdzili jakąkolwiek okoliczność wpływającą choćby na ograniczenie poczytalności, to z całą pewnością znalazłoby to swe odzwierciedlenie w wydanych opiniach, zgodnie z treścią pytań zawartych w postanowieniach o ich powołaniu. Również sam czas trwania badania nie decyduje o wartości dowodowej opinii psychiatrycznej. Skarżący nie przedstawił także żadnych argumentów wskazujących na rażące naruszenie prawa o istotnym wpływie na treść zaskarżonego wyroku w związku z oddaleniem wniosku dowodowego o ponowne przesłuchanie świadków, od których odebrano oświadczenia procesowe na pierwszej rozprawie w dniu 21 września 2023 r., podczas której skazany nie miał obrońcy. Jak słusznie zauważył sąd odwoławczy, w przedmiotowej sprawie nie zachodziły przesłanki obrony obligatoryjnej. Ponadto na kolejnym terminie w dniu 16 października 2023 r. obecny był zarówno skazany,

jak i jego obrońca, a sąd umożliwił im zajęcie stanowiska w kwestii ewentualnych wniosków dowodowych (w tym potrzeby przesłuchania świadków) i właśnie ze względu na uwzględnienie jednego z nich (przesłuchanie świadka J.Z.) wyznaczono kolejny termin rozprawy na 21 listopada 2023 r., na który doprowadzono oskarżonego i stawił się jego obrońca. W tej sytuacji całkowicie nieuprawnione są twierdzenia autora kasacji, iż P.Z. „jako osoba tymczasowo aresztowana miał ograniczone możliwości kontaktu z obrońcą”, co miało rzekomo utrudniać z „przyczyn obiektywnych” złożenie wniosku w toku postępowania pierwszoinstancyjnego.

Oczywiście bezzasadny okazał się również zarzut piąty. Wniosek o przesłuchanie świadka A.K. oddalany był zarówno w toku postępowania pierwszoinstancyjnego (k. 749), jak i przed sądem odwoławczym (k. 1035). Pomijając fakt, iż kwestia remontu łazienki nie budziła wątpliwości, to utrudnianie korzystania z niej było wyłącznie jednym z przejawów znęcania się przez skazanego nad swoją babką. Tym samym zaniechanie przesłuchania wskazanego świadka w żadnej mierze nie wpływa na ocenę zasadności przypisania skazanemu odpowiedzialności za czyn z art. 207 § 1 k.k.

W taki sam sposób należało ocenić zarzut siódmy wskazujący na niezasadne oddalenie wniosku dowodowego o pozyskanie dokumentacji medycznej pokrzywdzonej w kontekście konieczności jej przesłuchania z udziałem psychologa. W tym zakresie sąd odwoławczy odniósł się zarówno do rzekomej choroby psychicznej pokrzywdzonej, jak i jej zdolności postrzegania i odtwarzania postrzeżeń. Sam fakt, iż pokrzywdzona jest w podeszłym wieku nie stanowi wystarczającej podstawy do powzięcia wątpliwości, o których mowa w art. 192 § 2 k.p.k. Ocena konieczności uruchomienia tej instytucji procesowej winna następować z uwzględnieniem całokształtu okoliczności sprawy, w tym obserwacji przez sąd zachowania świadka, logiczności jego wypowiedzi, czy zorientowania w czasie i miejscu. Nie można więc mówić o konieczności przesłuchania świadka w obecności biegłego w każdym wypadku, gdy osoba ta cierpi na chorobę psychiczną (por. postanowienie SN z dnia 11 czerwca 2019 r., V KK 410/18). Również fakt, iż zeznania danej osoby mają kluczowe znaczenie dla czynienia ustaleń faktycznych nie stanowi przesłanki do jego przesłuchania z udziałem biegłego. Pamiętać należy,

że ocena wiarygodności poszczególnych depozycji nie jest rolą biegłego tylko sądu. Opinia psychologiczna może wykazywać nieprawidłowości bądź normę w sferze poznawczej świadka, w sferze spostrzegania i odtwarzania spostrzeżeń, a przez to – mieć znaczenie dla oceny dowodów, jednak nie jest dopuszczalne czynienie wyłącznie na jej podstawie ustaleń faktycznych co do przebiegu samego zdarzenia (zob. postanowienie SN z dnia 9 grudnia 2016 r., IV KK 404/16). W tej sytuacji w pełni zaaprobować należało stanowisko sądu *ad quem* zawarte w postanowieniu o oddaleniu wniosku dowodowego (k. 1035) i uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (s. 12). Autor kasacji nie przedstawił żadnych argumentów, które wskazywałyby na rażącą wadliwość procedowania sądu odwoławczego. Za takowe z całą pewnością nie mogą zostać uznane gołosłowne twierdzenia o „ilości schorzeń” oraz „sprzeczności” w zeznaniach pokrzywdzonej, które nie zostały rozwinięte w uzasadnieniu skargi.

Ostatni z podniesionych zarzutów, tj. naruszenia art. 440 k.p.k., w zasadzie zmierza do przerzucenia na Sąd Najwyższy ciężaru dokonania kompleksowej oceny zasadności wyroku sądu *meriti*, a w konsekwencji uczynienia z postępowania kasacyjnego niejako „trzeciej instancji”. Zasadnym jest więc w tym miejscu przypomnieć, że przepis art. 440 k.p.k. z racji swego wyjątkowego charakteru znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy zaskarżone orzeczenie lub zawarte w nim rozstrzygnięcie jest rażąco niesprawiedliwe, a zatem, gdy dotknięte jest niepodniesionymi w zwykłym środku odwoławczym uchybieniami mieszczącymi się w każdej z tzw. względnych przyczyn odwoławczych, o ile ich waga i charakter są takie, że czynią orzeczenie niesprawiedliwym, i to w stopniu rażącym (*vide* postanowienie SN z dnia 24 maja 2021 r., III KK 140/21). Rzecz jednak w tym, że skarżący nie wskazuje jakich to uchybień, innych niż wskazane w apelacji, dopuścił się sąd *a quo*, których nie dostrzegł sąd *ad quem*. Naruszenia przepisu art. 440 k.p.k. upatruje *de facto* w poczynieniu błędnych ustaleń faktycznych, oczekując od Sądu Najwyższego ponownej, totalnej kontroli orzeczenia pierwszoinstancyjnego, co w świetle charakteru tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie mogło okazać się zabiegiem skutecznym. W tym kontekście podkreślić należy, że żadnego znaczenia procesowego na obecnym etapie nie mogło mieć załączone do kasacji oświadczenie podpisane przez pokrzywdzoną. Jak słusznie zauważył

prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację zostało ono sporządzone na komputerze, w nieznanych okolicznościach i po uprawomocnieniu się wyroku skazującego. Ponadto treść tego pisma pozostaje w sprzeczności z zeznaniami pokrzywdzonej złożonymi w toku postępowania stanowiąc niedopuszczalną próbę obejścia zakazu określonego w art. 174 k.p.k.

Reasumując, sąd *ad quem* nie dopuścił się rażącej obrazy przepisów prawa procesowego przywołanych w kasacji, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a przeprowadzona kontrola odwoławcza spełniała kryteria określone w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. Z tych też względów, nie stwierdzając bezzwzględnych przyczyn odwoławczych, Sąd Najwyższy orzekł o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej, co czyniło bezprzedmiotowym rozpoznawanie wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku.

Jednocześnie uwzględniając sytuację osobistą skazanego i jego stan majątkowy, a także konieczność odbycia długoletniej kary pozbawienia wolności, Sąd Najwyższy kierując się treścią art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił go od kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne, a wydatkami tego postępowania obciążył Skarb Państwa.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[WB]

r.g.]